

**CIJFERS UIT DE REGISTRATIE VAN BEROEPEN
IN DE EERSTELIJNSGEZONDHEIDSZORG**

**REGISTRATIE VERLOSKUNDIGEN
PEILING 1993**

L. Hingstman
J. Harmsen

November 1993

Nederlands instituut voor onderzoek van de eerste-
lijnsgezondheidszorg NIVEL
Postbus 1568, 3500 BN UTRECHT
Telefoon: 030 - 319946

Het Nederlands instituut voor onderzoek van de eerstelijnsgezondheidszorg (NIVEL) verzamelt en verspreidt kennis en informatie over structuur en functioneren van de eerstelijnsgezondheidszorg, mede in relatie tot andere sectoren van de gezondheidszorg en de maatschappelijke dienstverlening.

Tot de activiteiten van het NIVEL behoren het verrichten van wetenschappelijk onderzoek, registratie- en documentatie-activiteiten en het beheren van een (algemeen toegankelijke) bibliotheek.

Het NIVEL is voortgekomen uit het voormalige Nederlands Huisartsen Instituut (NHI) en wordt grotendeels gesubsidieerd door het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur.

INHOUD	pag.
1. INLEIDING	5
2. HET AANTAL PRAKTIZERENDE VERLOSKUNDIGEN	8
3. VESTIGING EN VERTREK	9
4. SAMENSTELLING	11
5. OVERIGE KENMERKEN	14
- Aantal praktijken	14
- Lidmaatschap NOV	16
6. SPREIDING EN DICHTHEID	16
7. PAS AFGESTUDEERDE VERLOSKUNDIGEN	22
- Aantal	22
- Werkzaamheden	22
- Praktijkzoekenden	23
8. TER AFSLUITING	25
9. BEGRIPPEN	26

1. INLEIDING

Sinds januari 1984 verzamelt het Nederlands instituut voor onderzoek van de eerstelijnsgezondheidszorg (NIVEL) gegevens over de beroepsgroep verloskundigen. Dit registratieproject van verloskundigen is in 1983 van start gegaan met de ondertekening van een samenwerkingsovereenkomst tussen de Nederlandse Organisatie van Verloskundigen (NOV) en het NIVEL.

Het doel van het registratieproject is informatie te verzamelen over menskracht in de verloskunde. In het project zijn op dit moment een tweetal registraties opgenomen, te weten de registratie van 'werkzame verloskundigen' en de registratie van 'nog niet gevestigde verloskundigen'.

a. Registratie van 'werkzame verloskundigen'

Op basis van gegevens uit dit registratiesysteem kunnen onder andere de volgende vragen beantwoord worden:

- hoeveel verloskundigen zijn er in Nederland werkzaam?
- wat is de leeftijdsopbouw van alle praktizerende verloskundigen?
- hoeveel verloskundigen hebben zich gevestigd en hoeveel hebben de praktijk neergelegd?
- op welke wijze vestigt men zich?
- wat is de praktijkvorm waarin verloskundigen werkzaam zijn?
- hoe is de spreiding en dichtheid van de beroepsgroep over Nederland?

Belangrijke gegevensbronnen waaruit het registratieproject Verloskundigen zijn informatie krijgt zijn de Geneeskundige Hoofdinspectie (GHI) en de Nederlandse Organisatie van Verloskundigen (NOV). Daarnaast worden via schriftelijke en telefonische enquêtes door het NIVEL gegevens verzameld bij de verloskundige zelf. Op basis van deze bronnen zijn wij in staat om statistische overzichten te publiceren vanaf 1 januari 1970.

Gezien de opzet van het registratiesysteem van werkzame verloskundigen kunnen in het licht van achteraf nog uitgevoerde correcties en toevoegingen, reeds gepubliceerde cijfers bijgesteld worden. De gegevensbestanden worden dus niet bevroren, hetgeen betekent dat er kleine verschillen kunnen optreden met eerder gepubliceerde statistische overzichten.

b. registratie van 'nog niet gevestigde verloskundigen'

Sinds 1 januari 1986 beschikt het NIVEL ook over een registratiesysteem van 'nog niet gevestigde verloskundigen'. Onder deze groep verloskundigen verstaan wij diegenen die de opleiding tot verloskundige hebben voltooid maar (nog) niet werkzaam zijn als verloskundige en daartoe de plannen niet hebben opgegeven. De gegevens worden verkregen via een enquête die jaarlijks op peildatum (1 januari) wordt gehouden onder alle verloskundigen die de opleiding in het daaraan voorafgaande jaar hebben voltooid of in een vorige peiling te kennen hebben gegeven dat zij (nog) geen vaste werkring hebben gevonden en nog op zoek zijn naar een

praktijk.

Met deze gegevens kunnen onder andere de volgende vragen beantwoord worden:

- hoeveel verloskundigen hebben jaarlijks de opleiding voltooid?
- hoeveel van hen zijn werkzaam als verloskundige en in welke functie?
- hoeveel tijd verloopt er tussen beëindiging van de opleiding en begindatum van de werkzaamheden als verloskundige?
- hoeveel verloskundigen zijn op zoek naar een eigen praktijk?
- welke voorkeuren hebben praktijkzoekende verloskundigen met betrekking tot de praktijkvorm?

Tot slot moet nog worden aangetekend dat waar in de tekst 'waarneemster' wordt gebruikt, hiermee zowel mannelijke als vrouwelijke verloskundigen worden bedoeld.

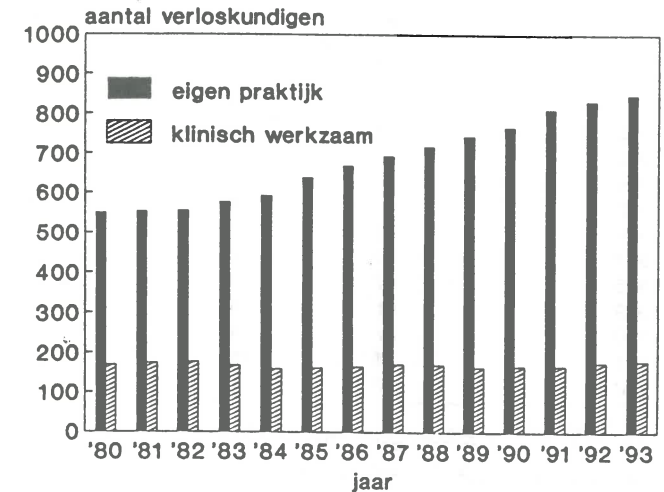
2. HET AANTAL PRAKTIZERENDE VERLOSKUNDIGEN

Op 1 januari 1993 zijn er 1203 praktizerende verloskundigen. Hiervan zijn er 36, ofwel 3,0%, van het mannelijk geslacht.

De meerderheid van de praktizerende verloskundigen is werkzaam in een eigen praktijk (71%). Circa 15% is klinisch werkzaam en verder zijn er 114 (10%) verloskundigen die op 1 januari 1993 als vaste waarneemster werkzaam zijn. Daarnaast zijn er nog 61 wisselende waarneemsters (5%).

In figuur 1 is het absolute aantal verloskundigen in eigen praktijk en de klinisch werkzame verloskundigen over de afgelopen 13 jaar in beeld gebracht. Uit figuur 1 kunnen wij afleiden dat ieder jaar een toename heeft plaatsgevonden van het aantal verloskundigen met een eigen praktijk. In de afgelopen 13 jaar is het aantal zelfstandig gevestigde verloskundigen met meer dan 50% toegenomen. Het aantal klinisch werkzame verloskundigen is in de afgelopen 13 jaar tamelijk stabiel gebleven. Het aantal schommelde steeds rond de 170.

Figuur 1: Absoluut aantal praktizerende verloskundigen (eigen praktijk en klinisch werkzaam) vanaf 1980

3. VESTIGING EN VERTREK

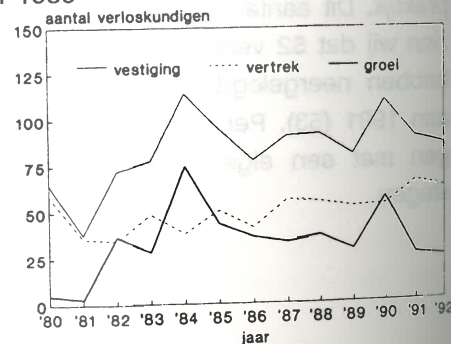
De groei van een beroepsgroep is het resultaat van vestiging en vertrek. In tabel 1 zien wij dat 72 verloskundigen in 1992 begonnen zijn met een eigen praktijk. Dit aantal is iets lager dan in 1991. Verder zien wij dat 52 verloskundigen in 1992 hun praktijk hebben neergelegd. Dit aantal is nagenoeg gelijk aan 1991 (53). Per saldo is het aantal verloskundigen met een eigen praktijk in 1992 met 20 gestegen.

Tabel 1: Aantal nieuw gevestigde verloskundigen (eigen praktijk) en het aantal zelfstandig gevestigde verloskundigen dat de praktijk heeft neergelegd vanaf 1980

	praktijk begonnen	praktijk neergelegd	saldo
1980	36	33	+ 3
1981	21	20	+ 1
1982	41	20	+ 21
1983	46	29	+ 17
1984	70	24	+ 46
1985	62	33	+ 29
1986	53	28	+ 25
1987	64	40	+ 24
1988	67	40	+ 27
1989	61	39	+ 22
1990	87	42	+ 45
1991	74	53	+ 21
1992	72	52	+ 20

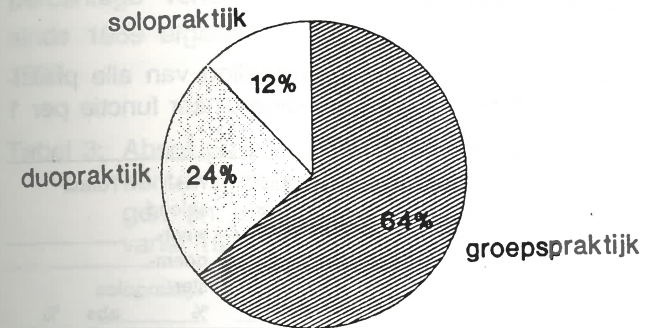
Als wij de vestigings- en vertrekcijfers over de periode 1980-1992 vergelijken, dan moeten wij constateren dat sinds 1980 het vertrekcijfer vrijwel ieder jaar iets is gestegen. Bij het vestigingscijfer zien wij een sterke toename tot 1984 en daarna een sterke daling tot 1986. Na 1986 is weer sprake van een toename van het vestigingscijfer. Met als topjaar 1990.

Figuur 2: Vestiging, vertrek- en groei cijfers van zelfstandig gevestigde verloskundigen vanaf 1980

Verreweg het grootste deel van de verloskundigen dat in 1992 met een eigen praktijk is begonnen heeft zich gevestigd in een groepspraktijk (64%). Circa 24% is begonnen in een duopraktijk en 12% is gestart in een solopraktijk (zie figuur 3).

Figuur 3: Praktijkvorm van de verloskundigen die zich in 1992 gevestigd hebben.

Van de 52 verloskundigen die in 1992 hun praktijk hebben neergelegd is het natuurlijk verloop (pensioering, ziekte, overlijden) de belangrijkste reden (30%). Daarnaast hebben tien (19%) verloskundigen de praktijk neergelegd wegens gezinsomstandigheden en zijn 12 (23%) verloskundigen gestopt omdat zij een andere functie (niet in eigen praktijk) als verloskundige hebben aanvaard.

4. SAMENSTELLING VAN DE BEROEPSGROEP VERLOSKUNDIGEN

De beroepsgroep verloskundigen kenmerkt zich door een vrij jonge leeftijdsopbouw. Het merendeel

van de verloskundigen is jonger dan 40 jaar (ruim 61%), terwijl nog geen 4% ouder is dan 60 jaar (tabel 2).

Tussen de verloskundigen in eigen praktijk en de klinisch werkzame verloskundigen zijn geen grote verschillen in leeftijdsverdeling. De vaste en wisselende waarneemsters zijn qua leeftijd relatief gezien jonger, respectievelijk 39% en 31% van hen is jonger dan 30 jaar.

Tabel 2: Relatieve leeftijdsverdeling van alle praktiserende verloskundigen naar functie per 1 januari 1993

	Eigen praktijk	Klinisch werkzaam	Vaste waarneemster	Wisselende waarneemster	Totaal	
	%	%	%	%	abs	%
jonger dan						
25 jaar	1,9	0,6	9,6	8,2	33	2,7
25-29	18,6	16,2	28,9	23,0	234	19,5
30-34	23,2	19,6	21,1	16,4	266	22,1
35-39	16,4	22,3	14,0	19,7	207	17,2
40-44	12,8	14,5	10,5	11,5	154	12,8
45-49	11,9	10,6	9,6	9,8	137	11,4
50-54	6,0	8,9	2,6	4,9	73	6,1
55-59	4,9	5,0	2,6	-	54	4,5
60-64	3,9	2,2	0,9	3,3	40	3,3
65-69	0,2	-	-	1,6	3	0,2
70 jaar en ouder	0,1	-	-	1,6	2	0,2
Totaal %	100,0	100,0	100,0	100,0		100,0
abs	849	179	114	61	1203	

Richten wij vervolgens onze aandacht op de praktijkvorm van de zelfstandig gevestigde verloskundigen, dan valt de constate daling op van het per-

centage verloskundigen werkzaam in een solo-praktijk (tabel 3). Dit bedroeg in 1975 nog 87% van de zelfstandig gevestigden. In 1980 was dit aandeel reeds gedaald tot 74% en per 1 januari 1993 bedraagt dit iets minder dan 27%. Daarentegen is het aandeel verloskundigen werkzaam in een groepspraktijk vooral in de afgelopen jaren sterk gestegen van 7% in 1985 tot meer dan 41% in 1993. Het percentage verloskundigen in een duopraktijk is sinds 1989 afgenomen van 40% tot bijna 32% in 1993.

Tabel 3: Absolute en relatieve verdeling van het aantal zelfstandig gevestigde verloskundigen (in eigen praktijk) naar praktijkvorm vanaf 1975, per 1 januari

	solopraktijk		duopraktijk		groepspraktijk		totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
1975	532	86,8	60	9,8	21	3,4	613	100,0
1980	409	74,2	112	20,3	30	5,4	551	100,0
1981	396	71,5	134	24,2	24	4,3	554	100,0
1982	390	70,3	138	24,9	27	4,9	555	100,0
1983	379	65,8	156	27,1	41	7,1	576	100,0
1984	379	63,9	170	28,7	44	7,4	593	100,0
1985	360	56,3	234	36,6	45	7,0	639	100,0
1986	339	50,7	242	36,2	87	13,0	668	100,0
1987	328	47,3	262	37,8	103	14,9	693	100,0
1988	308	43,0	262	36,5	147	20,5	717	100,0
1989	289	38,8	300	40,3	155	20,8	744	100,0
1990	287	37,5	288	37,6	191	24,9	766	100,0
1991	271	33,4	290	35,8	250	30,8	811	100,0
1992	248	29,8	295	35,5	289	34,7	832	100,0
1993	227	26,7	271	31,9	351	41,3	849	100,0

Uitsplitsing naar functie en plaats van opleiding leert ons dat van de werkzame verloskundigen per 1 januari 1993 die hun opleiding gevolgd hebben

in Rotterdam, relatief gezien een groter deel in eigen praktijk werkzaam is (75%), dan van beide andere opleidingsinstituten (tabel 4). Van de groep verloskundigen die in het buitenland zijn opgeleid en op 1 januari 1993 werkzaam waren, is 58% werkzaam in eigen praktijk en 14% is klinisch werkzaam. Bijna 28% is als vaste of wisselende waarnemster aan de slag.

Tabel 4: Aantal praktizerende verloskundigen naar functie en plaats van opleiding per 1 januari 1993

	Eigen praktijk		Klinisch werkzaam		Vaste waarnemster		Wisselend waarnemster		Totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Amsterdam	266	69,5	62	16,2	39	10,2	16	4,2	383	100,0
Rotterdam	285	75,0	50	13,2	27	7,1	18	4,7	380	100,0
Heerlen	256	69,6	57	15,5	36	9,8	19	5,2	368	100,0
Buitenland*	42	58,3	10	13,9	12	16,7	8	11,1	72	100,0
Totaal	849	70,6	179	14,9	114	9,5	61	5,1	1203	100,0

* Gelijkstelling.

5. OVERIGE KENMERKEN

Aantal praktijken

Per 1 januari 1993 zijn er in Nederland 475 verloskundigenpraktijken (tabel 5). Vergeleken met 1 januari 1992 is het aantal praktijken met 14 afgenomen. Voor een deel is dit het gevolg van het feit

dat een aantal solopraktijken is omgezet in duo- of groepspraktijken. Per 1 januari 1993 zijn er 22 solopraktijken minder dan in 1992. Het grootste deel van de verloskundigenpraktijken in Nederland is overigens nog steeds een solopraktijk (48%). Wij zien overigens dat dit percentage ieder jaar verder afneemt. Tien jaar geleden telden wij in Nederland nog 81% solopraktijken. Het absolute en relatieve aantal duopraktijken is de laatste jaren redelijk stabiel gebleven. De grootste groei zien wij bij de groepspraktijken. Op 1 januari 1993 tellen wij in Nederland 110 groepspraktijken. Dit is in vijf jaar tijd meer dan een verdubbeling.

Tabel 5: Aantal verloskundige praktijken naar praktijkvorm vanaf 1980

	solopraktijk		duopraktijk		groepspraktijk		totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
1980	409	86,1	56	11,8	10	2,1	475	100,0
1981	396	84,1	67	14,2	8	1,7	471	100,0
1982	390	83,3	69	14,7	9	1,9	468	100,0
1983	379	80,6	78	16,6	13	2,8	470	100,0
1984	379	79,3	85	17,8	14	2,9	478	100,0
1985	360	73,3	117	23,8	14	2,9	491	100,0
1986	339	69,5	121	24,8	28	5,7	488	100,0
1987	328	66,8	131	26,7	32	6,5	491	100,0
1988	308	63,5	131	27,0	46	9,5	485	100,0
1989	289	59,2	150	30,7	49	10,0	488	100,0
1990	287	58,3	144	29,3	61	12,4	492	100,0
1991	272	54,8	145	29,2	79	15,9	496	100,0
1992	251	51,3	148	30,3	90	18,4	489	100,0
1993	229	48,2	136	28,6	110	23,2	475	100,0

Lidmaatschap NOV

Het aantal werkzame verloskundigen dat lid is van de NOV bedraagt 1063. Dat is 88% van alle praktizerende verloskundigen. Vooral onder de verloskundigen in eigen praktijk zitten veel NOV-leden; ruim 94% van hen is lid. Van de klinisch werkzame verloskundigen is 66% lid en van de vaste en wisselende waarnemers is 83% lid van de NOV.

6. SPREIDING EN DICHTHEID

In vergelijking tot andere provincies zijn in Limburg veel (35%) verloskundigen klinisch werkzaam. Ook Noord-Holland en Utrecht scoren redelijk hoog (22%). Daarentegen zijn Zeeland, Overijssel en Flevoland de provincies waar geen enkele verloskundige klinisch werkzaam is. Als wij vervolgens kijken naar de vaste waarnemers, dan is Limburg de provincie met relatief gezien het geringste aantal (4%) en Gelderland (19%) en Groningen (15%) zijn de provincies met relatief gezien het meeste aantal vaste waarnemers.

Tabel 6: Aantal praktizerende verloskundigen naar provincie en functie per 1 januari 1993

	eigen praktijk		klinisch werkzaam		vaste waarnemer		totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Groningen	25	75,8	3	9,1	5	15,2	33	100,0
Friesland	17	73,9	3	13,0	3	13,0	23	100,0
Drenthe	20	87,0	2	8,7	1	4,3	23	100,0
Overijssel	54	88,5	-	-	7	11,5	61	100,0
Flevoland	20	90,9	-	-	2	9,1	22	100,0
Gelderland	101	72,7	11	7,9	27	19,4	139	100,0
Utrecht	66	66,7	22	22,2	11	11,1	99	100,0
N-Holland	159	68,5	50	21,6	23	9,9	232	100,0
Z-Holland	186	80,9	28	12,2	16	7,0	230	100,0
Zeeland	10	90,9	-	-	1	9,1	11	100,0
N-Brabant	130	76,9	25	14,8	14	8,3	169	100,0
Limburg	61	61,0	35	35,0	4	4,0	100	100,0
Nederland	849	74,3	179	15,7	114	10,0	1142	100,0

* De 61 wisselende waarnemers kunnen niet bij een provincie ondergebracht worden.

Uitgesplitst naar praktijkvorm zien wij dat Zeeland de provincie is met relatief gezien de meeste verloskundigen die in een groepspraktijk werken (90%) (zie tabel 7). Ook Utrecht (55%) en Noord-Holland (46%) scoren hoog.

Verhoudingsgewijs zijn Friesland (47%) en Drenthe (50%) de provincies waarin de meeste verloskundigen in een solopraktijk werken. De provincie Utrecht scoort het laagst (9,1%).

Tabel 7: Aantal zelfstandig gevestigde verloskundigen in eigen praktijk naar provincie en praktijkvorm per 1 januari 1993

	solo praktijk		duo- praktijk		groeps- praktijk		totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Groningen	11	44,0	6	24,0	8	32,0	25	100,0
Friesland	8	47,1	6	35,3	3	17,6	17	100,0
Drenthe	10	50,0	4	20,0	6	30,0	20	100,0
Overijssel	22	40,7	10	18,5	22	40,7	54	100,0
Flevoland	9	45,0	11	55,0	-	-	20	100,0
Gelderland	31	30,7	38	37,6	32	31,7	101	100,0
Utrecht	6	9,1	24	36,4	36	54,5	66	100,0
N-Holland	31	19,5	44	27,7	84	52,8	159	100,0
Z-Holland	44	23,7	56	30,1	86	46,2	186	100,0
Zeeland	1	10,0	-	-	9	90,0	10	100,0
N-Brabant	29	22,3	54	41,5	47	36,2	130	100,0
Limburg	25	41,0	18	29,5	18	29,5	61	100,0
Nederland	227	26,7	271	31,9	351	41,3	849	100,0

Op 1 januari 1993 bedraagt het gemiddeld aantal inwoners per zelfstandig gevestigde verloskundige 17.948. Dit aantal ligt lager dan in voorgaande jaren en de verloskundigendichtheid in Nederland is daarmee opnieuw toegenomen (in 1992: 1 op 18.183). Bij een meer exacte operationalisatie van het begrip 'verloskundigendichtheid' relateren wij het aantal verloskundigen in een eigen praktijk aan het aantal vrouwen in de leeftijd van 15 tot en met 39 jaar. Hantering van deze methode levert op 1 januari 1993 een verloskundigendichtheid op van één verloskundige per 3441 vrouwen in de vruchtbare leeftijd (tabel 8).

Tabel 8: Verhouding tussen het aantal vrouwen in de vruchtbare leeftijd (15-39 jaar) en het aantal verloskundigen in een eigen praktijk, per provincie per 1 januari 1993

Provincie	aantal vrouwen in vruchtbare leeftijd	aantal verlos- kundigen in eigen praktijk	aantal vrouwen in vruchtbare leeftijd per verloskundige
Groningen	109.488	25	4380
Friesland	110.125	17	6478
Drenthe	79.858	20	3993
Overijssel	195.665	54	3623
Flevoland	49.819	20	2491
Gelderland	351.285	101	3478
Utrecht	214.545	66	3251
Noord-Holland	480.662	159	3023
Zuid-Holland	630.025	186	3387
Zeeland	63.245	10	6324
Noord-Brabant	429.111	130	3300
Limburg	207.735	61	3405
Nederland	2.921.563	849	3441

De verloskundigen zijn niet gelijk over Nederland verdeeld. De verloskundigendichtheid is het hoogst in Flevoland en Noord-Holland. Zeeland en Friesland hebben de laagste verloskundigendichtheid. Op het platteland, is het door de geringe bevolkingsdichtheid en de oudere leeftijdsopbouw van de bevolking, voor een verloskundige moeilijk een rendabele praktijk op te bouwen. Wij zien dan ook op het platteland een zeer geringe verloskundigendichtheid; één verloskundige per 6173 vrouwen in de vruchtbare leeftijd (zie tabel 9). In deze gebieden wordt dan ook een groot deel van de bevallingen door huisartsen geleid. Na het platteland zijn het de grote steden van ons land waar de verlos-

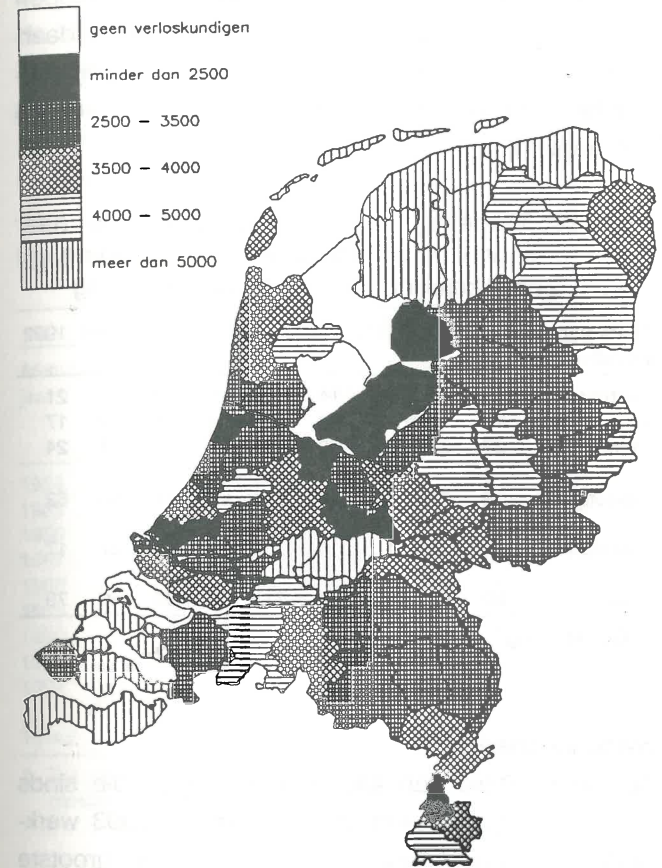
kundigendichtheid het laagst is (één verloskundige per 3607 vrouwen in de vruchtbare leeftijd). De hoogste verloskundigendichtheid komen wij tegen in de kleine steden van ons land, dat wil zeggen één verloskundige per 2677 vrouwen in de leeftijd van 15-39 jaar.

Tabel 9: Verhouding tussen het aantal vrouwen in de vruchtbare leeftijd (15-39 jaar) en het aantal verloskundigen in een eigen praktijk, naar urbanisatiegraad, per 1 januari 1993

Urbanisatie-	aantal vrouwen in vruchtbare leeftijd	aantal verloskundigen in eigen praktijk	aantal vrouwen in vruchtbare leeftijd per verloskundige
landelijk gebied	302.474	49	6173
verstedelijkt landelijk gebied	660.503	188	3513
forensen-gemeenten	410.335	129	3181
kleine steden	323.895	121	2677
middelgrote steden	474.160	154	3079
grote steden	750.196	208	3607
Nederland	2.921.563	849	3441

Figuur 4 illustreert nog eens de variatie in verloskundigendichtheid in Nederland, nu per WGR-subregio (regio-indeling in het kader van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen). Hierbij dient opgemerkt te worden dat geen rekening gehouden is met de werkgebieden van de verloskundigen. Uitgangspunt is het praktijkadres van de verloskundige.

Figuur 4: Verloskundigendichtheid (aantal vrouwen in de leeftijd van 15 tot en met 39 jaar per zelfstandig gevestigde verloskundige) per Wet Gemeenschappelijk Regelingen-subregio per 1 januari 1993

7. PAS AFGESTUDEERDE VERLOSKUNDIGEN

Aantallen

In 1992 voltooiden 62 verloskundigen hun opleiding. Dit aantal ligt wat hoger dan het afgelopen jaar en ligt weer op het niveau van de jaren daarvoor. Het aantal verloskundigen dat een gelijkstelling heeft gekregen is in 1992 weer afgenomen en bedraagt 17.

Tabel 10: Verdeling van de afgestudeerden naar jaar van voltooiing van de opleiding (of gelijkstelling) en plaats van opleiding

Plaats van opleiding	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992
Amsterdam	17	23	18	14	21	18	25	20	21
Rotterdam	14	15	17	14	23	24	28	19	17
Heerlen	27	23	15	20	17	23	18	14	24
Sub-totaal	58	61	50	48	61	65	71	53	62
Buitenland*	1	5	12	16	10	11	23	27	17
Totaal	59	66	62	64	71	76	94	80	79

* Gelijkstelling.

Werkzaamheden

De meerderheid van alle verloskundigen die sinds 1984 zijn afgestudeerd is op 1 januari 1993 werkzaam als verloskundige (tabel 11). Het grootste deel (57%) is werkzaam in een eigen praktijk. Circa 12% is nog niet aan de slag als verloskundige en 10% is om uiteenlopende redenen (voorlopig) met de werkzaamheden gestopt.

Als wij vervolgens kijken naar het jaar van afstuderen, dan blijkt bijvoorbeeld dat van degenen die in 1990 zijn afgestudeerd bijna 65% op 1 januari 1993 reeds een eigen praktijk heeft. Daarnaast is 17% van deze jaargroep op 1 januari 1993 nog niet aan de slag.

Van degenen die in juni/juli 1992 zijn afgestudeerd heeft bijna 33% op 1 januari 1993 een eigen praktijk en 35% is als vaste of wisselende waarneemster werkzaam.

Tabel 11: Werkzaamheden van verloskundigen afgestudeerd (of gelijkstelling) vanaf 1984, in percentages per 1 januari 1993

Afstudeer- jaar	eigen prak- tijk	klinisch werk- zaam	vaste waar- neem- ster	nog* niet werk- zaam	niet meer werk- zaam	totaal	
						abs	%
1984	50,8	16,9	3,4	5,1	23,7	59	100,0
1985	57,6	13,6	4,5	3,0	21,2	66	100,0
1986	62,9	6,5	8,1	9,7	12,9	62	100,0
1987	65,6	7,8	9,4	4,7	12,5	64	100,0
1988	64,8	19,7	4,2	2,8	8,5	71	100,0
1989	65,8	13,2	5,3	9,2	6,6	76	100,0
1990	64,9	7,4	9,6	17,0	1,1	94	100,0
1991	50,0	8,8	12,5	20,0	8,8	90	100,0
1992	32,9	1,3	35,4	30,4	-	79	100,0
Totaal	57,1	10,3	10,8	12,1	9,7	651	100,0

* Tot deze groep worden ook de wisselende waarneemsters gerekend.

Praktijkzoekenden

Aan alle (79) verloskundigen (afgestudeerd vanaf 1984) die op 1 januari 1993 niet werkzaam waren, hebben wij gevraagd of men nog op zoek is naar

een praktijk. Van deze groep waren er 25 actief aan het zoeken en 20 verloskundigen gaven te kennen dat men plannen heeft om over niet al te lange tijd op zoek te gaan naar een vaste betrekking (tabel 12). Het merendeel van de praktijkzoekende verloskundigen komt uit de opleidingsjaren 1991 en 1992.

Tabel 12: Aantal praktijkzoekende verloskundigen onder de afgestudeerden vanaf 1984 die op 1 januari 1993 nooit werkzaam zijn geweest als verloskundige

	actief op zoek		plannen om te zoeken		niet op zoek		totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
1984	1	33,3	-	-	2	66,7	3	100,0
1985	-	-	1	50,0	1	50,0	2	100,0
1986	-	-	-	-	6	100,0	6	100,0
1987	-	-	1	33,3	2	66,7	3	100,0
1988	-	-	-	-	2	100,0	2	100,0
1989	1	14,3	2	28,6	4	57,1	7	100,0
1990	3	18,8	5	31,3	8	50,0	16	100,0
1991	6	37,5	3	18,8	7	43,8	16	100,0
1992	14	58,3	8	33,3	2	8,3	24	100,0
Totaal	25	31,6	20	25,3	34	43,0	79	100,0

Verreweg het grootste deel van de verloskundigen die op 1 januari 1993 op zoek zijn naar vast werk, zijn op die datum werkzaam in wisselende waarneming. De meesten van deze groep (37%) ambiëren een eigen praktijk. Circa 23% is op zoek naar een vast waarnemerschap. Van degenen die op zoek zijn naar een eigen praktijk geeft 43% de voorkeur aan het werken in een groepspraktijk.

8. TER AFSLUITING

Als afsluiting willen wij de voornaamste bevindingen uit de peiling van 1 januari 1993 naar voren halen:

- Op 1 januari 1992 zijn er 1203 werkzame verloskundigen in Nederland (inclusief wisselende waarnemers).
- De meerderheid van de verloskundigen is werkzaam in een eigen praktijk (70%); 16% is klinisch werkzaam.
- In 1992 hebben zich 72 verloskundigen gevestigd (in eigen praktijk) en hebben 52 verloskundigen de praktijk neergelegd. Dit betekent dus een toename van het aantal zelfstandig gevestigde verloskundigen in 1992 met 20.
- Van diegenen die zich in 1992 vestigden is 64% begonnen in een groepspraktijk.
- Verloskundigen zijn gemiddeld vrij jong: ruim 61% is jonger dan 40 jaar; nog geen 4% is ouder dan 60 jaar.
- Van de 1203 werkzame verloskundigen zijn slechts 36 van het mannelijk geslacht. Dit percentage (3,0%) is de laatste jaren nauwelijks veranderd.
- Van de verloskundigen met een eigen praktijk werkt 27% solo; 32% werkt in een duopraktijk en ruim 41% in een groepspraktijk. De trend om in een groepspraktijk werkzaam te zijn heeft zich in 1992 doorgezet. Het percentage verloskundigen dat in een solopraktijk werkt neemt steeds verder af.
- Per 1 januari 1993 zijn er in Nederland 475 verloskundigenpraktijken. Dit aantal is de laatste jaren

tamelijk stabiel gebleven. Hoewel solopraktijken nog steeds de meerderheid vormen (ruim 48%) neemt het aantal ieder jaar verder af. Daarentegen zien wij een sterke stijging van het aantal groepspraktijken.

- Per 1 januari 1993 bedraagt het aantal vrouwen in de leeftijd van 15 tot en met 39 jaar per verloskundige in eigen praktijk 3441.

De verloskundigendichtheid is het laagst in de plattelandsgebieden. De provincies met de laagste verloskundigendichtheid zijn Zeeland en Friesland.

- In 1993 hebben 62 verloskundigen hun opleiding voltooid en hebben 17 verloskundigen een gelijkstelling gekregen.

- Van de in 1992 afgestudeerden is maar liefst 70% per 1 januari 1993 werkzaam als verloskundige; 33% is reeds werkzaam in een eigen praktijk.

9. BEGRIPPEN

Verloskundige - Medicus die op grond van de wet of regelgeving de bevoegdheid is verleend, de verloskunde als verloskundige uit te oefenen.

Gelijkstelling - Bevoegdheid, verleend aan een in het buitenland opgeleide verloskundige, om in Nederland de verloskunde uit te oefenen.

Zelfstandig gevestigd (eigen praktijk) - Verloskundige die een overeenkomst heeft met het ziekenfonds en alleen of in een maatschap een praktijk uitoefent.

Klinisch werkzaam - In dienstverband van een ziekenhuis.

Vaste waarneemster - Een verloskundige - die al dan niet in loondienst - voor onbepaalde tijd bij (een) zelfstandig gevestigde verloskundige(n) werkt.

Wisselende waarneemster - Een verloskundige die voor een bepaalde tijd werkzaam is bij (een) zelfstandig gevestigde verloskundige(n) werkt, dat wil zeggen freelance of via waarneembureau.

Solopraktijk - De praktijk van één zelfstandig gevestigde verloskundige (eventueel met een vaste waarnemer).

Duopraktijk - De praktijk van twee geassocieerde zelfstandig gevestigde verloskundigen (eventueel met een vaste waarnemer).

Groepspraktijk - De praktijk van drie of meer geassocieerde zelfstandig gevestigde verloskundigen (eventueel met een vaste waarnemer).

Nieuwe vestiging - Vestiging van een verloskundige door de vestiging van een nieuwe verloskundige praktijk.

Overname - Vestiging van een verloskundige door voortzetting van een bestaande verloskundige praktijk.

Associatie - Vestiging van een verloskundige door het aangaan van een maatschap met één of meer reeds gevestigde verloskundige(n) of door voortzetting van een bestaande praktijk door twee of meer nieuw gevestigde verloskundigen in de vorm van een maatschap.

Urbanisatiegraad - Typologie van gemeenten waarin de mate van verstedelijking is weergegeven. Hierin zijn de volgende categorieën onderscheiden (naar: J.J. Harts, de Structuurnota, een sociaal geografische analyse van een gebied, 1979):

Landelijk gebied:

gebied van gemeenten met grootste kern minder dan 5000 inwoners en meer dan 20% van de mannelijke beroepsbevolking werkzaam in de landbouw.

Verstedelijkt landelijk gebied:

gebied van gemeenten met grootste woonkern minder dan 30.000 inwoners en meer dan 80% van de mannelijke beroepsbevolking werkzaam in niet-agrarische sector.

Forensengemeente:

gemeente met grootste kern minder dan 30.000 inwoners en meer dan 30% van de mannelijke beroepsbevolking is forens.

Stedelijke gemeente:

gemeente met bebouwde kom met meer dan 2000 inwoners/km² en een gemiddelde bevolkingsdichtheid van meer dan 500 inwoners/km²; gewoonlijk meer dan 70% van de bevolking in de bebouwde kom. Binnen deze categorie wordt het volgende onderscheid gemaakt:

1. Kleine steden:

gemeenten met minder dan 30.000 inwoners in de bebouwde kom.

2. Middelgrote steden:

gemeenten met tussen 30.000 en 100.000 inwoners in de bebouwde kom.

3. Grote steden:

gemeenten met meer dan 100.000 inwoners in de bebouwde kom.